

Pregled istraživanja o migrantskoj krizi u Hrvatskoj

Brkić, Katja

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:473460>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**PREGLED ISTRAŽIVANJA O MIGRANTSKOJ
KRIZI U HRVATSKOJ**

KATJA BRKIĆ

SPLIT, 2021.

ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU
SUVREMENE SOCIOLOŠKE TEORIJE

ZAVRŠNI RAD

PREGLED ISTRAŽIVANJA O MIGRANTSKOJ
KRIZI U HRVATSKOJ

Mentor:

Doc.dr.sc.Vlaho Kovačević

Studentica:

Katja Brkić

SPLIT, rujan, 2021.

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	4
UVOD	5
TEORIJSKI OKVIR RADA	6
Pojmovno i konceptualno određenje migracija	6
Definiranje pojma migrant	7
Društveni kontekst migracija.....	9
Uzroci nastanka migrantske krize	11
Koncept nacionalne sigurnosti	13
METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	14
KONCEPT ISTRAŽIVANJA O MIGRANTSKOJ KRIZI U HRVATSKOJ	16
Povijesni razvoj politike azila EU	20
Poštivanje univerzalnih ljudskih prava tijekom migrantske krize.....	21
Integracija migranata.....	24
Medijski prikaz migrantske krize	26
Stavovi i percepcije građana hrvatske o izazovima migrantske krize	29
ZAKLJUČAK	33
LITERATURA.....	34
BILJEŠKA O AUTORICI.....	37

SAŽETAK

Migracije u širem smislu predstavljaju prostornu pokretljivost društva. Kroz teorijski dio ovog rada, osim definiranja pojma migracija i migranta, prikazani su uzroci nastanka migrantske krize koja je 2015. godine zadesila mnoge europske zemlje uključujući i Republiku Hrvatsku. Kroz koncept nacionalne sigurnosti te povijesni razvoj politike azila jasnije se dobila slika o političkim izazovima te odgovoru država na gospodarskoj i ekonomskoj razini. S druge strane, rad se bavi društvenim aspektima pokazujući rezultate zastupljenosti tema integracije migranata te medijskog odgovora na krizu. Kroz stavove i percepcije građana te poštivanju univerzalnih ljudskih prava tokom migrantske krize prikazan je i humanitarni aspekt odnosno izazov s kojim se država prihvata morala nositi. Analizirano je 16 članaka iz časopisa koji se bave pitanjima i kategorijama ekonomije, socijalne politike te društvenog aspekta u odgovoru na migrantsku krizu. Istraživanja zaključno navode nedostatak kvalitetne komunikacije i suradnje među državama članicama kao uzrok problemima prihvata i integracije migranata.

Ključne riječi: *migrant, izbjeglica, migrantska kriza, Hrvatska*

SUMMARY

Migrations, in a broader sense, represent the spatial mobility of society. Through the theoretical part of this paper, in addition to defining the concept of migration and migrants, the causes of the migrant crisis that hit many European countries in 2015, including the Republic of Croatia, are presented. Through the concept of national security and the historical development of asylum policy, a clearer picture of the political challenges and the state response at the economic level have been obtained. On the other hand, the paper deals with social aspects, showing the representation of the topics such as migrant integration and the media response to the crisis. Through the attitudes and citizens' perceptions about migrants and universal human rights during the migrant crisis, the humanitarian aspect was presented as a challenge that the receiving states had to deal with. 16 articles from journals dealing with issues and categories of economy, social policy and social aspect in response to the migrant crisis were analyzed. Researches conclude that the lack of quality communication and cooperation between member states are the cause of the problems of reception and integration of migrants.

Keywords: *migrant, refugee, migrant crisis, Croatia*

UVOD

Migracije postaju sve aktualnija tema suvremenog društva te predstavljaju složeni globalni problem koji utječe na zemlje podrijetla, tranzita te zemlje odredišta. Suočena s ogromnim brojem izbjeglica 2015. godine Hrvatska se uz ostale europske države zatekla u potpuno nepripremljenom stanju. U proučavanju odgovora na kriznu situaciju koja je nastupila, važno je spomenuti faktore koji su utjecali na nastanak same migrantske krize, te mjere koje su poduzete kako bi se nosilo s pritiskom na različitim razinama. Izazvanom političkom i medijskom pomutnjom, države su se našle pred ozbiljnim testom. Političko djelovanje zemlje odredišta trebalo je omogućiti prihvata i integraciju migranata poštujući njihova osnovna ljudska prava kako bi riješila humanitarni problem novonastale krize. S druge strane dolazi do pojave gospodarskih i sigurnosnih problema koji otkrivaju nedostatke postojeće politike prihvata i ukazuju na potrebu provođenja reformi.

Cilj ovoga rada je razmotriti postojeća istraživanja te predstaviti pregled izbjegličkih studija uključujući primjere kategorizacija i tipologija migranata. Također je bitno naglasiti razliku između pojmova izbjeglice, migranta i tražitelja azila. Zatim treba istaknuti stavove javnosti, integraciju izbjeglica te ulogu medija u ovom području istraživanja. Namjera je objediniti rezultate istraživanja koja se bave navedenim temama te ih učiniti dostupnima znanstvenicima kako bi olakšali daljnja istraživanja u području migracija u Hrvatskoj.

TEORIJSKI OKVIR RADA

Pojmovno i konceptualno određenje migracija

Pojam migracija može se definirati na više načina. Ipak, najprihvaćenija definicija predstavlja migraciju kao preseljenje pojedinaca ili grupa iz jedne zemlje, regije ili teritorija u drugu sa svrhom promjene mjesta stalnog boravka i relativno trajnog nastanjivanja. Kroz ovu su definiciju jasno prikazani određujući elementi migracija. To su promjena prebivališta, koja ne ubraja ljude s više ni one bez uobičajenog mjesta stanovanja, trajnost i polutrajnost što isključuje sve dnevne migracije na posao te razdaljina koja razlikuje migracije od normalnih preseljenja (Mesić, 2002: 17).

Tipologija migracija ovisi o odabranom kriteriju kao što su dobrovoljnost, organiziranost, uzrok, trajanje itd. Kod proučavanja migrantske krize koja je zadesila Hrvatsku u 2015. godini važno je naglasiti kako su dobrovoljne migracije potaknute osobnim razlozima i ne uključuju element prisile gdje možemo dati za primjer radne migracije. S druge strane prisilne migracije uključuju napuštanje zemlje podrijetla u strahu od progona, oduzimanja slobode zbog rata, oružanog sukoba i kršenja ljudskih prava. Pojedinačno ili masovno, ovakav tip migriranja za uzrok ima neosobne razloge. (Lalić Novak, Kraljević, 2014: 7).

„Pojam migracije stanovništva (mehaničko kretanje) označava prvenstveno prostornu pokretljivost, odnosno prostornu mobilnost stanovništva. Pojam mobilnost stanovništva širi je od pojma migracija, jer je migracija prostorna mobilnost stanovništva i kao takva samo jedan oblik ukupne mobilnosti stanovništva“ (Wertheimer-Beletić, 1999: 281).

Migranti se kreću između kulture zemlje porijekla i kulture novog okruženja. Različitost kulturnih obrazaca često izaziva psihosocijalni pritisak koji sa sobom nosi njihovu marginalizaciju u zemlji odredišta. Dok na jednoj strani migracija može osnažiti jer pruža nove mogućnosti i bolji život, s druge strane migracija može također ojačati diskriminirajuće stereotipe, izložiti ih novim ranjivostima te pojačati njihovu izolaciju. Prema Mežnarić „razumjeti migracije dakle znači prvenstveno proučavati element nestabilnosti u okolini, bilo pojedinca, bilo sustava. Nestabilnost valja opremiti atributima, isto kao što to činimo prilikom proučavanja sustava i pojedinca.“ (Mežnarić, 2003: 337).

Unutar fenomena migracija razlikuju se imigracije, odnosno dolazak i nastanjivanje u zemlji destinaciji (odredištu) te emigracije, odnosno odlazak iz zemlje porijekla s ciljem

nastanjivanja u drugoj. Govoreći o tipologiji migracija, navedeni autori prema kriteriju motivacije razlikuju ekonomske i neekonomske migracije (obiteljske, obrazovne ili sl.), prema kriteriju legalnosti razlikuju legalne (zakonite) i ilegalne (neregularne), te prema kriteriju dobrovoljnosti razlikuju dobrovoljne (osobni razlozi koji ne uključuju element prisile) i prisilne migracije (neosobni razlozi uz koje postoji element prisile) (Lalić Novak i Kraljević, 2014).

Kad su posrijedi sastavnice ukupnoga kretanja stanovništva, mehaničko kretanje stanovništva uzrokuje jasnije definirane kratkoročne ili pak dugoročne promjene u biodinamičkome kretanju populacija ili demografskim strukturama u odnosu na prirodno kretanje stanovništva, bilo regija podrijetla ili primitka migranata. Ako je riječ o malim populacijama, demografske su transformacije očitije. Još od najranijih analiza migracija postavljalo se pitanje njihove demografske koristi ili štete za emigracijsku regiju. Naime, oduvijek je bilo jasno da u migracijama sudjeluju samo »izabrani« dijelovi populacije i da se potražnja u imigracijskoj regiji usmjeruje prema određenim populacijskim strukturama (Lajić, 2002: 141).

Definiranje pojma migrant

Ne postoji univerzalna definicija pojma migrant pa se u praksi koristi različita terminologija s obzirom na razlog i vrstu migracija te tako dolazimo do pojmova izbjeglica, tražitelj azila, ekonomski migrant i sl. Sve navedene osobe iz različitih razloga napuštaju svoje domove u nadi da će u zemlji odredišta imati bolje uvjete za život. Ukoliko nisu u mogućnosti stupiti u željenu zemlju legalno migranti često podliježu uslugama krijumčara ljudima i upuštaju se u opasna putovanja koja mnogi ne prežive, najčešće žene i djeca.

Prema Lalić Novak, Kraljević (2014) bitno je razlikovati sljedeće pojmove:

- 1) Ekonomski migrant je osoba koja svoju zemlju podrijetla napušta isključivo zbog ekonomskih razloga, u nadi da će poboljšati svoj životni standard. Kao takav ne ispunjava kriterije za dobivanje izbjegličkog statusa i prava na uživanje međunarodne zaštite, no, zaštitu može zatražiti u svojoj državi te se u nju uvijek može vratiti bez straha za vlastitu sigurnost. Nezakoniti migrant je osoba koja nema definiran pravni status u zemlji prebivališta, bilo da je to zbog nezakonitog ulaska, isteka vize ili nečeg trećeg. Radnik migrant je osoba koja nije državljanin u zemlji u kojoj radi posao za neku naknadu, ili ga planira raditi.

- 2) Izbjeglica je, prema Konvenciji o statusu izbjeglica iz 1951. godine, osoba koja je iz straha za vlastitu sigurnost, progona zbog svoje rase, vjere, političkog mišljenja ili društvene pripadnosti napustila zemlju podrijetla te se u nju ne može sigurno vratiti. Izbjeglica *prima facie* (izbjeglica na temelju prvog dojma) je osoba čiji izbjeglički status nije individualno određen već je status masovno dodijeljen skupini migranata zbog nemogućnosti analize pojedinačnih slučajeva. Naime, kod većih priljeva migranata status se može utvrditi na temelju objektivnih kriterija stanja i okolnosti u njihovoj zemlji podrijetla. Izbjeglica *sur place* je osoba koja status izbjeglice nije postigla napuštanjem zemlje podrijetla, već ga je stekla naknadno nekom promjenom u ustrojstvu iste. Primjerice promijenila se vlast zbog državnog udara i sl. pa osoba može strahovati od političkog progona.
- 3) Tražitelj azila je stranac koji je podnio zahtjev za azil.

Žrtva trgovanja ljudima su one osobe koje su u mjesto prebivanja stigli pod različitim vrstama prisile, prijetnje pa čak i upotrebe sile, otmice i sl. a sve u svrhu nekog oblika izrabljivanja.

Migrant ne mora pripadati isključivo jednoj od navedenih kategorija, te može s vremenom prelaziti iz jedne u drugu. (Lalić Novak, Kraljević, 2014:17)

Prema Tamagnou (2016) sam pojam migrant smatra se krovnim terminom koji istovremeno podrazumijeva nekoliko različitih skupina migranata. Njihovo međusobno razlikovanje je ključno s obzirom na to da svaku određuje pripadajući stupanj pravne zaštite. Autor naglašava da nisu svi migranti ujedno i nezakoniti migranti. Navodi kako je ekonomski migrant osoba koja je napustila vlastitu zemlju s ciljem stjecanja ekonomske dobrobiti. Izbjeglice definira kao migrante koji su zemlju napustili bježeći od rata ili progona, dok tražitelje azila definira kao osobe koje zbog bijega od progona ili konflikta traže međunarodnu zaštitu.

Lalić Novak i Kraljević (2014) koriste termin mješoviti migracijski tokovi kojim definiraju i određuju različite kategorije migranata. Ekonomske migrante, slično kao i Tamagno (2016) definiraju kao osobe koje napuštaju zemlju porijekla iz ekonomskih razloga. Oni ne zadovoljavaju kriterije izbjeglica te slijedom toga ni nemaju pravo na međunarodnu zaštitu kao izbjeglice, već uživaju zaštitu svoje države i u nju se mogu vratiti. Radnike migrante definiraju kao osobe koje dobivaju naknadu za rad u državi čiji nisu državljani. Pri definiranju izbjeglica koriste se definicijom Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine

koja govori kako je izbjeglica "osoba koja se ne nalazi u zemlji svog državljanstva i koja se zbog osnovanog straha od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili zbog političkog mišljenja ne može, ili se zbog tog straha ne želi staviti pod zaštitu dotične države; ili osoba bez državljanstva koja se nalazi izvan zemlje prethodnog boravišta, a koja se ne može, ili se zbog tog straha ne želi vratiti u tu državu" (Lalić Novak i Kraljević, 2014).

Društveni kontekst migracija

Problemu proučavanja migracije može se pristupiti sa strane različitih znanosti. Takva vrsta proučavanja rijetko pokazuje genezu samog problema zbog segmentornosti, stoga je sistematizacija neophodna kako bi se objedinile dosadašnje spoznaje o pojedinom problemu. Sintetički pristup proučavanju migracije bi osim povijesne analize zahtijevao i precizniju analizu sadašnjih globalnih proučavanja. Migracija, kao i svaki drugi socijalni proces, ima svoju genezu s uzrocima i posljedicama te svoje specifičnosti prema prostoru i vremenu zbivanja. Svaki posebni povijesni način proizvodnje ima svoje posebne povijesne važeće zakone kretanja stanovništva. Jonjić (1985) navodi kako su se „dosadašnja izučavanja migracija uglavnom svodila na mikroanalizu pojedinačnih migracijskih tokova te su se kao takva pokazala nedostatnima. U suvremenom svijetu migracija je kao proces vrlo izražena, po se zbog toga i nameće zahtjev za genetičkim i sintetičkim pristupom u njezinu proučavanju, ne samo zbog boljeg upoznavanja njezine unutrašnje biti nego i zbog boljeg upoznavanja socijalnih promjena koje ona izaziva“ (Jonjić, 1985: 75).

U slučaju masovnih migracija, odobrava se zaštita migranata koji u velikom broju dolaze u određenu zemlju iz zemlje u kojoj je zbog rata ili njemu sličnog stanja, općeg nasilja ili unutarnjih sukoba došlo do kršenja ljudskih prava, ako ih zemlja podrijetla nije spremna ili nije u mogućnosti zaštititi te ukoliko zbog velikog broja osoba nije moguće učinkovito provesti postupak za odobrenje azila u interesu svih osoba koje traže zaštitu. Privremena zaštita uvodi se na temelju odluke Vijeća Europske unije o postojanju masovnog priljeva raseljenih osoba. U slučaju masovnog priljeva izbjeglica može doći do ograničenja određenih prava, kao što su sloboda kretanja, materijalna prava iz prihvata ili pak pristup zdravstvenoj zaštiti ili školovanju za svu djecu (Collier prema Mežnarić, 2013).

Integracija različitih kulturnih zajednica može dovesti do nekih negativnih pojava poput segregacije i separacije, odnosno nemogućnosti stvaranja odnosa između imigranata i većinskog društva pa pojedinci ostaju u svojoj etničkoj kulturi i tradicionalnim oblicima života izolirani i odvojeni. Ako je izolacija posljedica svjesnog isključivanja koje provodi

većina, dolazi do segregacije, dok separacija označava svjesnu odluku pripadnika migrantske manjine da se izoliraju od većinskog društva. Negativna pojava može biti i marginalizacija, odnosno situacija kada pripadnici imigrantske skupine gube kulturni i psihološki kontakt prema vlastitoj etničkoj grupi, ali i prema dominantnoj većini pa žive izolirani na margini društva s osjećajem alijenacije i gubitka identiteta. Poznate su i prostorne koncentracije i odvajanje migranata u predgrađa velikih gradova. Kada je to povezano s etničkom homogenizacijom dolazi do pojave područja sličnih getu (Mesić, 2002).

Politička su zbivanja na prostoru bivše Jugoslavije uvelike definirala suvremene migracije u Hrvatskoj. Dosad prevladavajući oblici hrvatskih migracija (radne emigracije u Europu, unutarnje migracije selo – grad i prekomorsko iseljavanje) obujmom su, a i posljedicama, u posljednjih desetak godina postale drugorazrednog značenja. Tada počinju prevladavati prisilne, ratne migracije, pojavnih oblika »prognaništva« i »izbjeglištva«. Prognaništvo je uglavnom završen proces jer su se ratni stradalnici nakon prestanka rata vratili iz mirnodopskih predjela Hrvatske u ranije ratom zahvaćena područja. Nasuprot tome, izbjeglištvo, pretežno srpske populacije, velikim dijelom još traje, a povratak te skupine u domovinu je usporen, neizvjesno je koliko je izbjeglištvo transformirano u trajno iseljenišтво. Prestrukturiranje privrede te gospodarska kriza koja rađa sve veću stopu nezaposlenosti destimulativno djeluju na unutarnje migracije, deruralizaciju, urbanizaciju te dnevno i sezonsko cirkuliranje radne snage. Sukladno tome, loše gospodarsko stanje potisni je čimbenik vanjskih migracija u kojima sve više participira mlada i visokokvalificirana populacija (Lajić, 2002: 135-136).

Jačanje migracijskih i izbjegličkih gibanja u 2014. i 2015. intenziviralo je i pokušaje europskih čelnika da potraže odgovore na migracijske realnosti. Dodatan poticaj takvom djelovanju bile su i travanjske tragedije u Sredozemnom moru, u kojem su u tjedan dana potonula dva broda s preko 400 odnosno 700 migranata (Kingsley, Bonomolo i Kirchgassner 2015). Također, dinamici europskog pregovaranja doprinijela je i politika nove Europske komisije, kojom je njezin predsjednik Jean-Claude Juncker najavio snaženje napora u izgradnji zajedničkih europskih politika azila (Europska komisija 2014) i nuždu "europskog jedinstva" u rješavanju aktualnih izbjegličkih pitanja (Europska komisija 2015d). U travnju ove godine donesen je Akcijski plan od deset točaka kojim se predviđa suradnja članica u spašavanju migranata na moru, borbi protiv krijumčarenja, jačanju kontrole vanjskih granica i osnaživanju napora u registraciji migranata koji ulaze u EU, pomoći Italiji i Grčkoj u procesuiranju azilnih zahtjeva, osmišljavanju mehanizama podjele odgovornosti za izbjeglice

koje se nalaze u tim zemljama (premještanje) kao i onih izvan Unije (preseljenje), jačanju politika povratka migranata u zemlje porijekla te suradnja s trećim državama u kontroli migracija i zaštiti izbjeglica (Europska komisija 2015b). Slijedeći u većoj mjeri smjernice iz Akcijskog plana, Europska komisija u svibnju je donijela Europski migracijski program koji sadrži nekoliko hitnih preporuka za rješavanje krize te ujedno donosi i niz dugoročnijih smjernica za europsku migracijsku i azilnu politiku.

Institut azila omogućuje zaštitu nedobrovoljno raseljenim ljudima, koji su zbog ugroze prisiljeni napustiti svoje mjesto podrijetla ili prebivanja, prema spomenutim kriterijima. Sustav azila u RH reguliran je prije svega Zakonom o azilu te nizom pravilnika i drugih akata. RH još uvijek nema iskustava s većim i masovnijim brojem tražitelja azila,⁵ iako je indikativno značajno povećanje broja tražitelja u 2011. u odnosu na prethodnu 2010. godinu (sa 290 zahtjeva u 2010. na 807 zahtjeva u 2011. godini), kao i ponovno udvostručenje broja zahtjeva te pretrpani smještajni kapaciteti obaju prihvatilišta u 2012 (Župarić-Iljić, Gregurović, 2013).

Uzroci nastanka migrantske krize

Kao posljedica višegodišnjih tranzicija u sklopu Arapskog proljeća, koje su se odvijale na Bliskom istoku i u Sjevernoj Africi, dolazi do migracijskog vala. Takvi procesi izazvali su različite posljedice u susjednim zemljama, poput građanskog rata u Libiji i Siriji, te nestabilnosti i krize u Turskoj i Libanonu. Uz odgovarajuće analize i procjene stanja u Libiji i Siriji ovaj izbjeglički val mogao se predvidjeti što bi dovelo do kvalitetnije pripreme zemalja za probleme izazvane migrantskim valom. To nije učinjeno pa se stoga Hrvatska, kao i ostatak EU, trebaju pripremiti na višegodišnju borbu s posljedicama migrantskog vala (Tadić, Dragović, Tadić, 2016: 15).

Prema analizi UNHCR-a, objavljenoj u rujnu 2015. godine, osnovni razlozi za migrantski val prema EU su:

- 1) Gubitak nade – za mnoge građane Sirije izgubljena je vjera u svijetliju budućnost. Situacija u njihovoj zemlji je svakim danom sve lošija i nestala je svaka nada za mogućim pronalaskom rješenja.
- 2) Povećanje siromaštva – Izbjeglice koje su utočište pronašle u Libanonu napuštaju ga jer su suočene su s visokim troškovima života, situacija je još gora u Egiptu ili Jordanu gdje si ne uspijevaju priuštiti ni osnovne stvari za život.

- 3) Nezaposlenost – Sirijske izbjeglice u Libanonu, Jordanu i Egiptu su zbog zakonskih ograničenja u nemogućnosti pronalaska posla kako bi zaradili sredstva za život. U Libanonu moraju potpisati izjavu da neće raditi kad obnavljaju svoj status. U Iraku se snizila cijena rada i gospodarska aktivnost je smanjena zbog pada cijena nafte pa nedostatak posla tjera izbjeglice na crno tržište rada gdje im je zarada upitna zbog neisplata plaća, a i radni uvjeti su svedeni na minimum. Zbog svega navedenog u izbjegličkim logorima dolazi i do širenja prostitucije.
- 4) Nedovoljna pomoć i zdravstvena zaštita - programi pomoći organizirani za izbjeglice i zemlje prihvata u susjedstvu Sirije suočavaju se s konstantnim nedostatkom sredstava što dovodi do smanjenja broja i kvalitete obroka a posljedično i pogoršanja zdravstvene zaštite. Prvotni međuagencijski plan za 2015. godinu trebao je osigurati 4,3 milijarde USD, a ostvareno je svega 2,1 milijardi USD što je manje od pedeset posto potrebnih sredstava, pa bi pojedincu pripalo svega pola dolara dnevno za potrebe hrane i vode. U 2015. godini svega 41,7 % izbjeglica ima pristup lijekovima i zdravstvenoj skrbi. Zatečeni takvim uvjetima mnoge izbjeglice spas su vidjele u odlasku iz Libanona što ih je naposljetku natjeralo na prosjačenje i iznajmljivanje djece za rad.
- 5) Prepreke da se obnovi izbjeglički status u Jordanu i Libanonu – zakonski propisi sprječavaju obnovu statusa izbjeglice. Mnoge izbjeglice iz Libanona su se okrenule prema Turskoj jer, ako su došli prije 2014. godine, moraju platiti 200 USD za obnovu statusa, potpisati jamstvo da neće raditi te imati potpisan ugovor o iznajmljenom stanu. U Jordanu je pak propis da svaka novoregistrirana osoba mora pribaviti certifikat o zdravstvenom stanju koji se plaća 42 USD.
- 6) Oskudne mogućnosti za obrazovanje –procjenjuje se da 90 000 izbjegle djece školskog uzrasta nemaju nikakvo formalno obrazovanje, oko 20 % ih napušta obrazovanje kako bi radili, a djevojčice su nerijetko prisiljene na stupanje u brakove.
- 7) Nesigurnost - strah od širenja sukoba te negativnih reakcija domicilnog stanovništva.

Razdobljem izbjegličke krize u Hrvatskoj označava se period od ulaska prvog većeg broja izbjeglica na teritorij Republike Hrvatske koji se dogodio 16. rujna 2015. (15. rujna upućen je poziv Stožera zaštite i spašavanja Vukovarsko-srijemske županije), a trajala je osam mjeseci, prema procjenama Hrvatskog Crvenog križa (Slijepčević, Fligić, 2018, 36).

Koncept nacionalne sigurnosti

Prema strategiji nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske (na temelju članka 80. Ustava Republike Hrvatske) pod njezinim konceptom smatraju se: postignuto ili projektirano stanje sigurnosti, postizanje sigurnosnih ciljeva kroz funkcionalno djelovanje sigurnosnih institucija te same institucije sigurnosti. Kako bi postigla opći sigurnosni cilj te izgradila uvjete za pravedan i stabilan socijalni razvoj hrvatskog društva, ovom strategijom RH utvrđena su načela ostvarivanja nacionalne sigurnosti. Neki od posebnih ciljeva su uključivanje u međunarodne sigurnosne integracije čime bi se izgradilo povoljno sigurnosno okruženje na globalnoj razini. Također, kroz uspostavu i provedbu odgovarajućih reformi, mjera te aktivnosti institucija moguće je prevladati buduće sigurnosne rizike i prijetnje. U skladu s tim navedena su sljedeća načela ostvarivanja nacionalne sigurnosti:

- 1) Načelo kompleksnosti i višekomponentnosti nacionalne sigurnosti koje uključuje sustavno i povezano djelovanje institucija (oružane snage, policija, sigurnosne službe, politička tijela) koje prestaju biti isključive komponente sustava nacionalne sigurnosti, što ne umanjuje njihovu ključnu ulogu u sustavu.
- 2) Načelo konceptualne i pravne uređenosti područja nacionalne sigurnosti u kojem se ističe kako rješenja moraju biti sukladna ustavnim odredbama, racionalno i objektivno osmišljena te društveno pravedna kako bi podupirala demokratski razvoj društva.
- 3) Načelo integralnog upravljanja i nadzora nad ostvarivanjem funkcija nacionalne sigurnosti podrazumijeva aktivni nadzor najviših tijela civilne vlasti nad provođenju mjera o aktivnosti.
- 4) Načelo aktivnog uključivanja i učinkovitog sudjelovanja u međunarodnim nastojanjima za izgradnju povoljnoga sigurnosnog okruženja uvjetuje zajednički kooperativni pristup država, pri čemu Hrvatska aktivno treba pridonositi izgradnji dugoročnih strategija djelovanja.
- 5) Načelo zdravog i ravnopravnog partnerstva podrazumijeva uspostavu odnosa suradnje i povjerenja, ravnomjeran doprinos u svim zajedničkim poduhvatima, te angažiranje uz ravnopravne i pravedne uvjete. (Na temelju članka 80. Ustava Republike Hrvatske, Hrvatski sabor na sjednici 19. ožujka 2002).

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Kako bi prikupili sva relevantna istraživanja u području migrantske krize u Republici Hrvatskoj, pretražili smo mrežne stranice Portala znanstvenih časopisa Republike Hrvatske (HRČAK) koji u svojoj bazi broji više od 240 000 radova. Cjeloviti znanstveni radovi koji uključuju empirijska istraživanja važni su zbog znanstvene utemeljenosti rezultata koji će se analizirati.

Predmet istraživanja je migrantska kriza u Hrvatskoj. Opći cilj istraživanja analiza je dosadašnjih relevantnih istraživanja o migrantskoj krizi u Hrvatskoj. Posebni ciljevi uključuju pregled pojedinih kategorija poput ekonomije, socijalne politike i društvenog aspekta u odnosu na migracije. Istraživanja smo pronašli na sljedeći način. Radovi su pretraživani u svim poljima znanosti na temelju ključnih riječi „migranti“, „izbjeglice“, „migrantska kriza“ i „Hrvatska“ kroz vremenski period od 2015. do 2019. godine. Kroz ovaj pristup dobiveno je 239 radova, nakon čega su zadržani samo znanstveni radovi, njih 126, kategorizirani kao izvorni znanstveni rad, prethodno priopćenje i pregledni rad. Preostali radovi raspoređeni su na sljedeći način: znanstvenih radova je 60, prethodnih priopćenja je 53 a preglednih radova 13. Seleksijski postupak nastavljen je na način da je svih 126 radova detaljno pregledano analizom naslova, sažetaka i ključnih riječi te su eliminirani oni radovi koji se ne odnose na ciljane tematiku. Tako je u konačnici dobiveno ukupno 16 radova koji se bave istraživanjem migrantske krize u Republici Hrvatskoj.

Dubinskom analizom sadržaja sastavljeno je pet kategorija s obzirom na tematiku istraživanja, a to su:

1. Poštivanje osnovnih prava migranata
2. Integracija migranata
3. Medijski prikaz migrantske krize
4. Stavovi i percepcije građana Hrvatske o izazovima migrantske krize

Kategorije	Vrijednosni aspekt
Ekonomija	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Politika azila ➤ Reforme postojećeg sustava ➤ Međunarodne organizacije ➤ Suradnja članica EU ➤ Radnička prava
Socijalna politika	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sigurnosni aspekt ➤ Socijalna zaštita ➤ Pravni status ➤ Diskriminacija
Društveni aspekt (školstvo, kultura)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Integracija ➤ Medijsko izvještavanje ➤ Obrazovne mogućnosti

Tablica (A) Kategorije i vrijednosni aspekti istraživanja

KONCEPT ISTRAŽIVANJA O MIGRANTSKOJ KRIZI U HRVATSKOJ

AUTOR, GODINA, ČASOPIS	NAZIV ČLANKA
Bagarić, Mandić (2019) In medias res	Istina, mediji i žilet-žica: migranti u hrvatskom medijskom krajoliku,
Barić (2018) Kriminalistička teorija i praksa	Stavovi i percepcija građana o trgovini ljudima i migrantskoj krizi
Baričević (2015) Političke analize	Izbjeglička i migracijska pitanja kao izvor trajne krize Europske unije: neuspjeh europskih politika azila i migracija
Bježančević(2019) Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci	Migrantska kriza u Europskoj uniji – izazovi, europska sigurnost i zaštita temeljnih prava
Đurđević ,Podboj (2016) Strani jezici	Izbjeglance kao posebna kategorija učenika inog jezika
Kalebić, Švegar, Jovković (2018) Društvena istraživanja	Odnos osobina ličnosti, efekta okvira i stavova prema migrantima
Koturović, Bošković (2017) Forum za sigurnosne studije	Razvoj politike azila EU
Marin, Mudrić (2018) Polemos	Redefinirana uloga Frontexa i privatne sigurnosne kompanije kao novi akteri u upravljanju migrantskim krizama
Medlobi, Čepo (2018) Političke perspektive	Stavovi korisnika društvenih mreža o izbjeglicama i tražiteljima azila: post festum tzv. izbjegličke krize
Mikac, Dragović (2017) Forum za sigurnosne studije	Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed
Peran, Raguž (2019) Nova prisutnost	Prikaz kretanja izbjeglica preko teritorija Republike Hrvatske u dnevnom tisku (Večernji list, Jutarnji list, 24 sata),
Pozniak, Petrović (2014) Studia ethnologica Croatica	Tražitelji azila kao prijetnja
Simić (2017) Forum za sigurnosne studije	Prava migranata – poštivanje univerzalnih ljudskih prava ili pravo na razvoj

Slijepčević, Fligić (2018) Suvremene teme	Analiza medijskog praćenja izbjegličke krize u Hrvatskoj i interpretacijski okviri (framing),
Smajić (2017) Forum za sigurnosne studije	Sigurnosni aspekti migracijske krize: između humanosti i oblikovanja novih “umjetnih” manjina
Tecilazić Goršić (2017) Ljetopis socijalnog rada	Socijalna integracija azilanata i izbjeglica u hrvatsko društvo

Tablica (B) Nazivi članaka prema autoru, godini i časopisu

Masovna migrantska kretanja 2015. ukazala su na manjkavosti trenutne politike azila u EU i pokazale potrebu za reformama postojećeg sustava. S obzirom na količinu migrantskih priljeva postalo je očito da se države ne mogu same boriti s novonastalim problemima i ideja o zajedničkom sustavu azila sve se više isticala. Proučavanjem stručne i znanstvene literature o nacionalnoj sigurnosti i razvoju politike azila, kako u EU tako i u Republici Hrvatskoj predstavljen je pregled izazova postavljen pred države članice a koji su proizašli iz migrantskog vala.

<u>Naslov članka</u>	<u>Tematski okvir i sadržajne cjeline</u>
<u>Migrantska kriza u Europskoj uniji – izazovi, europska sigurnost i zaštita temeljnih prava(A)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Proces stvaranja politike azila u europskoj uniji ➤ Migrantska kriza 2015., izazovi i daljnji razvoj zajedničke politike azila ➤ Ljudska prava, migracije i percepcija o problemima EU
<u>Razvoj politike azila EU(B)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sektorske politike Europske unije: politika azila ➤ Faze razvoja politike azila Europske unije ➤ Europska migracijska kriza i odgovor Europske unije
<u>Redefinirana uloga Frontexa i privatne sigurnosne kompanije kao</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Frontex – osnivanje, uloga i struktura ➤ Uloga privatnih sigurnosnih kompanija

<u>novi akteri u upravljanju migrantskim krizama(C)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gospodarski subjekti i poštovanje ljudskih prava
<u>Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed(D)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Push i pull faktori ➤ Učinkovitost strateških planova, sposobnosti i kapaciteti za prihvata velikog broja migranata ➤ Migracijske politike i odnosi spram migranata od razine Europske unije
<u>Tražitelji azila kao prijetnja(E)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ „Sekuritizacija migracija“, politički dominiraju sigurnosni diskursi i tehnike ➤ Represivne prakse u zemljama Europske unije ➤ Primjer Hrvatske: analizira prihvatilišta za tražitelje azila hotel Porin
<u>Sigurnosni aspekti migracijske krize: između humanosti i oblikovanja novih “umjetnih” manjina(F)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Humanitarna i sigurnosna dimenziju percepcije imigranata, izbjeglica i tražitelja azila ➤ Sekuritizacije identiteta izbjeglica ➤ Kriza kao prijetnja sigurnosti (povećanje ksenofobije i rasizma)

Tablica 1. Tematski okvir i sadržajne cjeline istraživanja grupirani po časopisima na temu izazova migracijske krize

Oznake prema abecednom redu označavaju pojedine članke kroz tablice u nastavku.

Oznaka 1 označava (prisutnost kategorije) a oznaka 0 (odsutnost kategorije).

Ekonomija	A	B	C	D	E	F
Politika azila	1	1	0	1	1	0
Reforme postojećeg sustava	1	1	1	1	1	1
Međunarodne organizacije	0	1	1	1	0	0
Suradnja članica EU	1	1	1	1	0	1
Radnička prava	0	0	1	0	1	0

Socijalna politika	A	B	C	D	E	F
Sigurnosni aspekt	1	1	1	1	1	1
Socijalna zaštita	0	1	1	0	1	1
Pravni status	1	0	1	1	1	1
Diskriminacija	0	0	0	0	0	0

Društveni aspekt (školstvo, kultura)	A	B	C	D	E	F
Integracija	1	1	1	1	1	1
Medijsko izvještavanje	0	0	0	0	0	0
Obrazovne mogućnosti	0	0	1	0	0	0

Bježančević (2019) ističe navode Dublinske konvencije prema kojoj proces određivanja odgovornosti države članice započinje čim se zahtjev za azil prvi put podnese državi članici, a samo odgovornost članice uređena je člancima 4. do 8. Konvencije. Osim kad je riječ o spajanju obitelji ili posjedovanju boravišne dozvole ili vize, odgovornost je usmjerena prema državi članici prvoga ulaska na teritorij EU-a, a ukoliko se ne može utvrditi država članica prvog ulaska, uzima se u obzir država članica gdje je zahtjev podnesen. Iako su zadržale svoje nadležnosti, države članice obvezale su se na međusobnu suradnju koja dugoročno nije donosila nikakve rezultate. Kako se broj zahtjeva za azilom nastavio povećavati postalo je jasno da su nužne zajedničke mjere i djelovanje na području pravosuđa i unutarnjih poslova.

Koturović, Bošković (2017) ističe se da su dobrobiti suradnje država članica u području azila i migracija višestruke, od smanjenja troškova, preko smanjenja mogućnosti da tražitelji azila podnose zahtjeve u više država članica, pa sve do poštivanja raznih međunarodnih konvencija. Nacionalne države ovo su područje javnih politika dugo zadržavale u nadležnosti svojih vlada i parlamenata, no osnovna namjera zajedničkog sustava azila EU jest da se svakom državljaninu treće zemlje, kojem je potrebna međunarodna zaštita, na jedinstven način ponudi odgovarajući status i zajamči poštivanje načela zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja u zemlju podrijetla. Ističe kako su primarni ciljevi ove politike razvijanje zajedničke politike azila, supsidijarne zaštite i privremene zaštite.

Marin (2018) smatra da upravljanje migrantskom krizom ne spada samo u domenu država i međunarodnih organizacija uključenih u migrantske procese (primjerice Frontex) već da nedostatak adekvatnog međunarodnog okvira u vezi čitavog niza pitanja koja se tiču migranata i zahvaćenih država (države porijekla, tranzita i prihvata) otvara mogućnost da i privatni akteri kroz vlastita pravila ponašanja i politike posredno postaju izravni dionici sustava upravljanja migrantskom krizom.

Poseban izazov tijekom aktualne migrantske krize odnosi se na različite suprotstavljene politike i pristupe prema osobama koje žele doći u Europu. Dolazi do raznih suprostavljanja prilikom iznošenja političkih stavova. Mikac, Dragović (2017) za primjer iznosi kako je s jedne strane, tijekom cijele 2015. godine njemačka kancelarka Angela Merkel propagirala politiku otvorenih vrata dok je, istovremeno, njemački ministar unutarnjih poslova Thomas de Maiziere poručivao tranzitnim državama na području jugoistočne Europe da uspore propuštanje migranata prema Njemačkoj, pa čak i da potpuno zaustave protok. U takvom kontekstu zemlje na tranzitnom pravcu, u nedostatku jedinstvene politike EU za pitanje masovnih migracije, našle su se u situaciji sigurnosne dileme pri čemu su jačale vlastite sposobnosti potencijalnog zaustavljanja migranata umjesto jačanja suradnje sa susjedima. Pored toga, sve zemlje na pravcu kretanja od Makedonije do Njemačke su tražile najbolji i najbrži način kako da migranti što prije napuste njihov teritorij. Tu se možemo osvrnuti na navod Pozniak, Petrović (2014) „dolasci tražitelja azila ne predstavljaju sigurnosni problem ako nisu diskurzivno interpretirani kao problem“ koji ističe kako različita društva na različite načine odgovaraju na iste fenomene. Nije teško uočiti povezanost ove sadržajne cjeline kroz časopise jer se očito nameće potreba za definiranjem univerzalne politike EU vezanu za problematiku migrantske krize.

Povijesni razvoj politike azila EU

Kroz promatranje povijesnog razvoja politike azila u Europskoj Uniji, relevantni su podaci priloženi u istraživanjima ciljeva, pravnih osnova te samog tijeka procesa.

Zaštita unutarnje sigurnosti, pojačana kontrola vanjskih granica kao i ograničavanje uvjeta ulaska na teritorij neki su od faktora koji se spominju kroz povijesni razvoj međudržavne suradnje u području azila i migracija. Lalić, Novak (2014) govori o samim počecima institucionalizirane suradnje: „u okviru Ad hoc Grupe o imigracije (1986) postavljena je koordinacija viznih politika i nacionalnih sustava azila te ministri nadležni za pitanje imigracije.“ Nadalje, ugovorom iz Maastrichta (1992.) definirana je politika azila, migracijska politika i politika „pitanja od zajedničkog interesa“ no nije regulirano pravo na

azil na razini zajednice. Završno navodi Ugovor iz Amsterdama(1999) čije su odredbe očuvanje i razvoj Unije kao područja slobode, sigurnosti i pravde. U pogledu kontrole vanjskih granica, azila, useljavanja i sprječavanja i suzbijanja kriminala omogućava se slobodno kretanje osoba.

Europski parlament odredio je pravnu osnovu u razvoju politike azila također definiranjem prethodno navedenih ugovora. Navodi kako su ugovorom iz Maastrichta izmijenjeni prethodni europski ugovori i stvorena je Europska unija koja se temelji na tri stupa: Europskim zajednicama, zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici (ZVSP) i suradnji u području pravosuđa i unutarnjih poslova (PUP). Povodom proširenja Unije, Ugovorom iz Amsterdama uvedene su potrebne izmjene kako bi se osiguralo učinkovitije i demokratičnije funkcioniranje Unije.“

Prema Bježančević (2019) važno je naglasiti dvije etape procesa stvaranja politike azila: prva etapa uključuje period do stupanja na snagu Ugovora iz Amsterdama kojim je donešen ključan korak pri stvaranju europskog sutava azila, dok se druga etapa odnosi na razdoblje nakon Ugovora iz Amsterdama. Podjela u dvije faze prisutna je i kroz rad Koturović, Bošković (2017) gdje prva faza neformalne i ad hoc suradnje obuhvaća razdoblje od sredine osamdesetih godina do stupanja na snagu Ugovora iz Maastrichta 1993. godine, a druga faza institucionalizirane suradnje obuhvaća razdoblje od stupanja na snagu Ugovora iz Maastrichta 1993. godine do stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona 2009. godine, čije odredbe vrijede i danas.

Kroz pravni okvir Europske unije Mikac, Dragović (2017) objavljuju istraživanje pregleda ključnih dokumenata te njihove političke primjene. Ugovorom iz Amsterdama, po njima, uvedena je ujednačena kontrola vanjskih granica. Time su se države članice odrekle isključive odgovornosti za ova područja i dale nadležnost, tj. pravo iniciranja mjera tijelima Unije, u prvom redu Europskoj komisiji.

Poštivanje univerzalnih ljudskih prava tijekom migrantske krize

Kod pregleda istraživanja koja obuhvaćaju izazove koje nameće multikulturalno društvo sastavljeno od različitih rasa, vjera i jezika bitno je spomenuti univerzalna ljudska prava. Prema navodima Opće deklaracije o ljudskim pravima:

- „Svatko ima pravo na život, slobodu i osobnu sigurnost“
- „Svi su pred zakonom jednaki i svi imaju pravo na jednaku pravnu zaštitu, bez ikakve diskriminacije.“

- „Svatko ima pravo na slobodu kretanja i boravka unutar granica svake države.“
- „Svatko pred progonom ima pravo tražiti i dobiti utočište u drugim zemljama.“
- „Svatko kao član društva ima pravo na socijalnu sigurnost i ovlašten je na ostvarenje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava neophodnih za njegovo dostojanstvo i slobodan razvoj njegove osobnosti putem državnih napora i međunarodne suradnje te u skladu s organizacijom i mogućnostima svake pojedine države.“
- „Svatko ima pravo na obrazovanje. Obrazovanje treba biti usmjereno punom razvoju ljudske osobnosti i jačanju poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda. Ono mora promicati razumijevanje, toleranciju i prijateljstvo među svim narodima, rasnim ili vjerskim grupama.“

<u>Naslov članka</u>	<u>Tematski okvir i sadržajne cjeline</u>
<u>Prava migranata – poštivanje univerzalnih ljudskih prava ili pravo na razvoj(G)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Poštivanje univerzalnih ljudskih prava, određenih u dokumentima UN-a ➤ Revizije azilantske politike EU ➤ Stvaranje novog područja međunarodne zaštite prava migranata (pravo na rad i razvoj)
<u>Socijalna integracija azilanata i izbjeglica u hrvatsko društvo(H)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Socijalne nejednakosti izbjeglica i azilanata ➤ Rizik od socijalne isključenosti ➤ Dimenzija multikulturalnosti

Tablica 2. Teme i sadržaji istraživanja grupirani po časopisima na temu poštivanja univerzalnih ljudskih prava tokom migrantske krize

Ekonomija	G	H
Politika azila	0	0
Reforme postojećeg sustava	1	0
Međunarodne organizacije	0	1
Suradnja članica EU	1	0
Radnička prava	1	1

Socijalna politika	G	H
Sigurnosni aspekt	1	1
Socijalna zaštita	1	1
Pravni status	1	1
Diskriminacija	1	1

Društveni aspekt (školstvo, kultura)	G	H
Integracija	1	1
Medijsko izvještavanje	0	0
Obrazovne mogućnosti	1	1

Proučavajući diskriminaciju Simić (2017) navodi i objašnjava njezine sastavnice. Predrasude o migrantima definira primjerom karakterizacije takvih osoba kao onih koji „kradu posao“ domaćim radnicima. Za govor mržnje daje primjer nazivanja krize „islamskom invazijom“ i diskriminaciju prema izbjeglicama Bliskog Istoka pružajući prijem samo onima kršćanskog porijekla. Također navodi ekonomski sektor diskriminacije po nacionalnoj, rasnoj i spolnoj osnovi u pogledu prekovremenog rada, visine plaće i napredovanja. Primjer su ilegalni migranti koji se zapošljavaju pod diskriminirajućim uvjetima i zloupotrebama na radnom mjestu. Suprotnog je mišljenja u svom radu „Socijalna integracija azilanata i izbjeglica u hrvatsko društvo“ Tecilazić (2017) koja smatra kako na tržištu rada pristup izbjeglicama definiraju posebni propisi čime često nailaze na pozitivnu diskriminaciju. Ona se po pitanju hrvatske javnosti dotiče podijeljenosti reakcija akademske zajednice prema ideji socijalne integracije izbjeglica. Rezerviranost formalnih struktura pruža podršku prijedlozima za pozitivnu diskriminaciju kroz omogućavanje fleksibilnog pristupa visokom obrazovanju. Dok se s druge strane javljaju sve snažniji glasovi akademskih aktivista i aktivistica koji

pozivaju državne i javne institucije da pokrenu razvoj programa integracije za izbjeglice i to iz najmanje dva razloga. Prvo, time se senzibilizira javnost za ovaj socijalni te drugo ističe kako je važno na vrijeme kreirati odgovarajuće mjere socijalne politike. Upravo po pitanju mjera socijalne integracije Pozniak i Petrović (2014) ističu da se „tražitelji azila, budući da im je status nedefiniran, nalaze se u zoni nerazlikovnosti, odnosno u zoni u kojoj nisu jasno određeni identiteti, uloge i statusi.

Znanstveno utemeljenje identificiranih problema prvi je korak u svakoj raspravi s različitim kulturama. Određeni problemi zahtijevaju veće i složenije javne i znanstvene rasprava. Donošenjem stručnih i valjanih zaključaka o najprikladnijim strategijama za budući razvoj i daljnja istraživanja može se pristupiti rješenu ovakvih problema. Bitno je prepoznati višedimenzionalni karakter društvenih procesa, odnosno prepoznati probleme sukobljene strane (antimigrantske, populističke i radikalno desne stranke) prema tražiteljima azila, s ciljem konkretnih prijedloga dobrih praksi i preporuka politike koje mogu pridonijeti poboljšanju statusa tražitelja azila. Obje strane moraju pritom držati pod kontrolom svoju pristranost, ispunjenje vlastitih želja i interesa, čineći vidljivim drugog, poštujući njegovo mišljenje u kontekstu tradicije i povijesnih utjecaja. To je nužan preduvjet za postizanje društvenog konsenzusa i stvaranje opće strategije djelovanja bez koje bilo koje društvo teško može postići potrebnu stabilnost i na kraju se razviti. (Kovačević, Malenica, Jelaska, 2020:257)

Integracija migranata

Proces integracija azilanata i izbjeglica u postojeću sredinu ostvaruje se interakcijom s institucijama i građanima kroz koje se organizira njihov prihvata. Integracija se provodi na više razina od kojih možemo istaknuti ekonomske, kulturne i društvene dimenzije unutar nacionalnih i lokalnih sudionika sustava integracije.

Integracija je složen proces te je potrebno mnogo informiranja svih sudionika kako bi se izbjegla moguća diskriminacija te kako bi se osobe pod međunarodnom zaštitom mogle lakše uklopiti u društvo. Potrebno je analizirati sve izazove i pretpostaviti potrebne resurse da bi se azilanti stopili s lokalnim stanovništvom (Salina, Lalić Novak,2017:97).

Kako bi se omogućila socijalna integracija azilanata i ostvarila društvena pravednost, prema Tecilazić (2017), potrebno je uz poštivanje propisa izjednačavanja prava azilanata s pravima domicilnog stanovništva razvijati i podržavati provedbu niza mjera usmjerenih prema učinkovitoj integraciji na svim razinama. Nadalje, socijalnu integraciju sagledava kao

dvosmjernan proces u kojem useljenici moraju poštovati pravila i vrijednosti društva u koje dolaze, dok društvo njima treba omogućiti punopravno sudjelovanje u svakodnevnicu te ista prava koja uživaju državljani zemalja članica Europske unije. Uz slobodu, međukulturalnu toleranciju i međusobno poštovanje izbjeglicama je potrebna integracija kako bi čim prije razvili osjećaj pripadnosti novoj zajednici.

Zaštita izbjeglica na nacionalnoj razini se provodi stjecanjem azila, čime se ujedno štite nacionalni interesi u svrhu državnog osiguravanja kontrole nad različitim migracijama. Za zaštitu nacionalnih interesa nužno je ustanoviti sustav koji omogućuje odobravanje azila osobama kojima je takva zaštita zaista potrebna, što je neophodno za ostvarivanje prava na isti. Utemeljeni zahtjevi se odobravaju i sa sobom nose razna prava i obaveze, dok se oni neutemeljeni pravno odbijaju. Takav sustav, osim pristupa državnom teritoriju, omogućava provedbu postupka azila koji uključuje prihvata osoba, određivanje njezinog statusa te utvrđivanje odgovornosti države o samoj odluci pristupa azilu. Kao glavne smjerove institucionalizma autorica ističe historijski, racionalni izbor i sociološki. (Salina, Lalić Novak, 2017:95).

<u>Naslov članka</u>	<u>Tematski okvir i sadržajne cjeline</u>
<u>Izbjeglice kao posebna kategorija učenika inog jezika(I)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ organiziranje i provođenje zakonom zajamčenih tečajeva hrvatskog jezika ➤ problemi i izazovi s kojima se u procesu poučavanja inog jezika susreću učenici izbjeglice i njihovi poučavatelji
<u>Socijalna integracija azilanata i izbjeglica u hrvatsko društvo (J)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ socijalne nejednakosti izbjeglica i azilanata ➤ rizik od socijalne isključenosti (potencijalni problem koji traži djelovanje državnih i javnih institucija) ➤ socijalna integracija izbjeglica i azilanata (uloga obrazovanja)

Tablica 3. Teme i sadržaji istraživanja grupirani po časopisima na temu integracije migranata

Ekonomija	I	J
Politika azila	0	0
Reforme postojećeg sustava	0	1
Međunarodne organizacije	1	0
Suradnja članica EU	0	1
Radnička prava	0	0

Socijalna politika	I	J
Sigurnosni aspekt	0	0
Socijalna zaštita	1	1
Pravni status	0	1
Diskriminacija	1	1

Društveni aspekt (školstvo, kultura)	I	J
Integracija	1	1
Medijsko izvještavanje	0	0
Obrazovne mogućnosti	1	1

Medijski prikaz migrantske krize

Tema uokviravanja medijskog izvještavanja o sličnim događajima već je dosta dobro popraćena u znanstvenoj literaturi. Čak i kada govorimo o istom događaju dolaska izbjeglica u Europsku uniju, već je objavljeno nekoliko detaljnih istraživanja teme. Lecheler, Bos i Vliegthart (2015) istražili su na koji način medijsko uokviravanje utječe na emocije ispitanika vezane uz imigrante, a polazište im je bila (dokazana) teorija da izloženost medijskom okviru može izazvati emotivne reakcije kod pojedinaca. Uzorak im je bio 715 građana Nizozemske koji su bili izloženi četirima ranije definiranim okvirima: okviru emancipacije, multikulturalnosti, asimilacije i viktimizacije. Potvrdili su hipotezu da pozitivni okviri u medijima pojačavaju pozitivan stav prema imigrantima i obrnuto, primjerice okviri emancipacije i multikulturalnosti uzrokovali su najintenzivnije emotivne reakcije zadovoljstva, suosjećanja, entuzijazma i nade. Ovi okviri su usto i najuvjerljiviji i mogu imati i trajne učinke.

Goldberger (2004) je u istraživanju „Prikazivanje imigranata u političkim tjednicima“ analizirao kako američki politički tjednici (Time, U.S. News & World Report i Newsweek) prikazuju imigrante prije i nakon terorističkih napada 11. rujna 2001. (tri mjeseca prije i tri mjeseca poslije), koristeći „frame analizu iz perspektive socijalnih konstruktivista“. Autor je uočio da medijsko izvještavanje, koje se kreće od pozitivnoga u kojemu se ističe njihov doprinos SAD-u do izrazito negativnoga, gotovo rasističkoga, može oblikovati imigracijsku politiku. Prodaja ovih tjednika bila je ukupno preko deset milijuna primjeraka u 1998. godini. Analiza se oslanjala na definiciju okvira kroz četiri ključna obilježja (definiranje problema, ukazivanje na uzrok problema, moralna evaluacija i pružanje rješenja problema). Rezultati studije ukazali su na nejednako portretiranje imigranata u dvama odabranim razdobljima. U razdoblju prije terorističkog napada na New York imigranti su pretežno prikazivani kao potrebni (needed), marljivi radnici i korisna nužnost za gospodarski sustav. Nakon terorističkih napada imigranti su u medijima uglavnom predstavljeni kao neželjeni ili kao oni kojih se boje zbog prijetnje od terorizma i pružanja utočišta teroristima.

Najdetajnije istraživanje na temu framinga u hrvatskim medijima provela je Marijana Grbeša u radu Framing of the President: Newspaper Coverage of Milan Bandić and Ivo Josipović. Autorica je nastojala otkriti kako su mediji izvještavali o dvojici suprotstavljenih kandidata; Milanu Bandiću i Ivi Josipoviću, tijekom drugog kruga predsjedničkih izbora 2010. godine, analizirajući četvore dnevne novine u Hrvatskoj: Jutarnji list, Večernji list, Slobodnu Dalmaciju i Novi list od 28. prosinca 2009. do 8. siječnja 2010.. Istraživanje je provedeno na tri razine. Prvim dijelom istraživanja nastojalo se odgovoriti je li u novinskim izvještajima postojalo značajno odstupanje u pogledu vidljivosti dvojice kandidata. U drugom dijelu rada istraženo je kroz koje okvire su kandidati prezentirani. Trećim dijelom rada nastojalo se utvrditi kako su utvrđeni okviri mogli utjecati na rezultate izbora. Početnom analizom determinirana su tri dominantna okvira i s njima povezane dihotomije: okvir uspješnosti (pobjednik – gubitnik), okvir prikladnosti (prikladan – neprikladan) i okvir integriteta (pošten – nepošten). Istraživanjem su doneseni zaključci na prethodno iznesene tri razine. Prvo, uočen je značajno drugačiji framing dvojice kandidata. Milan Bandić sistematično je prikazivan kroz okvir nepoštenog, nepogodnog te kroz okvir gubitnika, a Ivo Josipović prikazivan je kroz okvir poštenog, pogodnog te okvir pobjednika. Druga razina analize pokazala je da okvir pogodnosti nije izgrađen na konkretnim informacijama već na generalnim dojmovima novinara. Treće, utvrđeno je da je okvir uspješnosti najmanje prisutan. Autorica u zaključku sugerira da je crno-bijelo praćenje predsjedničke kampanje 2010. moglo

utjecati na rezultat izbora na kojima je pobijedio Ivo Josipović (Slijepčević, Fligić, 2018: 34-36).

<u>Naslov članka</u>	<u>Tematski okvir i sadržajne cjeline</u>
<u>Istina, mediji i žilet-žica: migranti u hrvatskom medijskom krajoliku(K)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ načine medijske pokrivenosti i prezentiranja dva specifična incidenta u kojima su bili uključeni migranti i tražitelji azila na tzv. balkanskoj ruti
<u>Prikaz kretanja izbjeglica preko teritorija Republike Hrvatske u dnevnom tisku (Večernji list, Jutarnji list, 24 sata)(L)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prisutnost novinarskog stava, etiketiranje izbjeglica, kršenje etičnih normi u izvještavanju ➤ koliko su i kako hrvatske dnevne novine – Jutarnji list, Večernji list i 24sata – izvještavale o izbjegličkome valu i prolasku izbjeglica kroz Republiku Hrvatsku od rujna 2015. do travnja 2017. godine
<u>Analiza medijskog praćenja izbjegličke krize u Hrvatskoj i interpretacijski okviri (framing)(M)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prisutnost interpretacijskih okvira kroz izvještavanje o izbjegličkoj krizi ➤ odstupanja u izvještavanju uslijed izvanrednih događanja

Tablica 4. Teme i sadržaji istraživanja grupirani po časopisima na temu medijskog prikaza migrantske krize

Ekonomija	K	L	M
Politika azila	1	0	1
Reforme postojećeg sustava	1	0	0
Međunarodne organizacije	0	0	0
Suradnja članica EU	0	1	0
Radnička prava	1	0	0

Socijalna politika	K	L	M
Sigurnosni aspekt	1	1	1
Socijalna zaštita	1	1	1
Pravni status	0	0	1
Diskriminacija	1	1	1

Društveni aspekt (školstvo, kultura)	K	L	M
Integracija	1	1	1
Medijsko izvještavanje	1	1	1
Obrazovne mogućnosti	0	0	0

Stavovi i percepcije građana hrvatske o izazovima migrantske krize

U kontekstu teme ovog rada, te problematike položaja i prava izbjeglica, stavovi građana predstavljaju izuzetno bitnu komponentu te mogu biti pokazatelj uspješnosti dugotrajne integracije izbjeglica u hrvatsko društvo. Iz tog razloga, važno je sagledati koji čimbenici utječu na formiranje stavova, te kakav utjecaj imaju na ponašanje pojedinca.

U online anketnom istraživanju provedenom u razdoblju od 20. 05. do 01. 06. 2016. godine, Medlobi, Čepo (2018) putem društvenih mreža (Facebook, Twitter) ispitali su stavove građana Hrvatske o o izbjeglicama i tražiteljima azila. Kroz niz tvrdnji koje se odnose na izbjeglice, ispitali su posebne i opće stavove na činjenicu da do integracije još nije došlo. Kod prve hipoteze „što je nacionalni ponos/identitet manje izražen to će stavovi biti pozitivniji“ pronađena je statistički značajna povezanost između izraženih stavova i nacionalnog

ponosa/identiteta uz korelaciju negativnog smjera, dok je druga hipoteza koja tvrdi „što je izražena spremnost da pomognu veća to će stavovi biti pozitivniji također potvrđena. Kroz pitanje spremnosti građana da pruže pomoć odvojili su tri kategorije (izbjeglice, tražitelji azila, migranti) kako bi ispitali hoće li naziv utjecati na stavove građana. Zaključno je vidljivo kako“ ispitanici percipiraju da su u većini spremni pomoći svim navedenim kategorijama, neovisno o nazivu“. Ovisno o terminu, ipak postoje određene razlike (59,6% ispitanika će pomoći izbjeglicama, 55,2% tražiteljima azila i 52% migrantima). Na kraju, treba naglasiti ograničenja navedenog istraživanja koja se odnose na korištenju prigodnog uzorka koji ne oslikava vjerno hrvatsku populaciju.

Anketom koja se odnosila na trgovinu ljudima, odnosno znanje i upućenost ispitanika o temama vezanim za trgovinu ljudima, te njihovu percepciju i zapažanje javnih kampanja ili edukacija u svrhu prevencije, Barić (2019) ističe bitnu ulogu institucija i organizacija u educiranju građana. Autor je mišljenja da RH ide u dobrom smjeru kada govorimo o ilegalnim prelascima državne granice, ali da se i dalje treba nastaviti usklađivati zakone s izazovima ovog doba. Rezultati istraživanja Kalebić Maglica, Švegar, Jovković (2018). potvrđuju i nalaze dosadašnjih istraživanja, koja pokazuju da mladići imaju negativnije stavove prema stigmatiziranim skupinama (primjer homoseksualaca). Također, prema religioznosti dobiveni su rezultati koji upućuju da su religioznije osobe ipak podložnije pozitivnim sadržajima koji su im prezentirani, a koji naglašavaju humano postupanje prema žrtvama koje trebaju našu pomoć. To u konačnici dovodi do smanjenja percepcije migranata kao kulturne prijetnje. Nereligiozni sudionici osjetljiviji su na negativno prezentiran sadržaj, koji kod njih povećava percepciju kulturne prijetnje.

<u>Naslov članka</u>	<u>Tematski okvir i sadržajne cjeline</u>
<u>Stavovi i percepcija građana o trgovini ljudima i migrantskoj krizi(N)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ spremnost građana za prihvaćanje dijela migranata na prostore RH ➤ stav građana po pitanju problema kontrole graničnih prijelaza i uloga vojnih tijela RH u zaštiti državne granice ➤ uloga institucija i organizacija u educiranju građana ➤ sigurnosne prijetnje kriminalnih pojava (ilegalan prijelaz granica, krijumčarenje migranata, pojava terorizma, trgovina organima, trgovina ženama i djecom) ➤ problematika migrantske krize, njen utjecaj na trgovinu ljudima
<u>Odnos osobina ličnosti, efekta okvira i stavova prema migrantima(O)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ percepcije kulturne prijetnje migranata ➤ predviđaju li osobine ličnosti petofaktorskoga modela (desničarska autoritarnost, spol i religioznost) stavove prema migrantima
<u>Stavovi korisnika društvenih mreža o izbjeglicama i tražiteljima azila: post festum tzv. izbjegličke krize(P)</u>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ stavovi i uvjerenja korisnika društvenih mreža (Twitter i Facebook) prema izbjeglicama i izbjegličkoj krizi ➤ povezanost iskazanih stavova i socio-demografskih obilježja ispitanika, njihova nacionalnog identiteta, spremnosti na pomoć izbjeglicama, te političkog opredjeljenja

Tablica 5. Teme i sadržaji istraživanja grupirani po časopisima na temu stavova i percepcije građana Hrvatske o izazovima migrantske krize

Ekonomija	N	O	P
Politika azila	0	0	1
Reforme postojećeg sustava	0	0	0
Međunarodne organizacije	1	0	1
Suradnja članica EU	1	0	1
Radnička prava	0	0	1

Socijalna politika	N	O	P
Sigurnosni aspekt	1	1	1
Socijalna zaštita	1	1	1
Pravni status	0	0	1
Diskriminacija	1	1	1

Društveni aspekt (školstvo, kultura)	N	O	P
Integracija	1	1	1
Medijsko izvještavanje	1	1	1
Obrazovne mogućnosti	1	0	1

ZAKLJUČAK

Migrantska kriza 2015. pokazala je nužnost reformi postojećeg sustava na nekoliko razina. Sustav raspodjele migranata te njihov prihvata samo su dio problema politike kojoj se mora posvetiti više pažnje. Opravdano je tako zalaganje za izgradnju zajedničkog sustava azila Europske unije od strane njezinih članica. Uz gradnju sustava kojim bi sačuvala sigurnost unutar svojih granica, Europska unija mora biti u stanju pravodobno reagirati na izazove migracijskih tokova u budućnosti. Kroz proučavanje istraživanja koja se bave navedenom temom dolazimo do zaključka o prisutnosti pojedinih kategorija koje su učestalo pitanje rasprava, kao i onih koje se manje spominju kroz literaturu. Po pitanju Hrvatske koja se u krizi našla na balkanskoj ruti sasvim nepripremljena, najviše je otežala situaciju komunikacija sa susjednim državama. Bez obzira na to pokazala je primjerenu solidarnost u skrbi za prognanike, izbjeglice i migrante. Istraživanja navode nedostatak kvalitetne komunikacije i suradnje među državama članicama kao uzrok problemima prihvata i integracije migranata. Zbog toga se određivanje jasnih kriterija za utvrđivanje odgovornosti pojedinih država predlaže kao dio rješenja. Isto tako, osnaživanjem država članica koje preuzimaju najveći teret moguće je povećati učinkovitost pri obradi podnesenih zahtjeva u cilju rješavanja pitanja migrantskih priljeva. Konačno, kako bi se našla politička rješenja za sukobe zbog kojih su građani prisiljeni na migracije, bitno je posvetiti se suradnji s trećim zemljama. Potporom reintegraciji povratnika te suzbijanjem ilegalnih migracija stvaraju se uvjeti za bolju politiku po pitanju budućih kriza. Ipak, očuvanje sigurnosti u Europi reformom sustava azila ne smije isključiti one vrijednosti koje čine temelj Europske unije.

O područjima migracijske krize kojima se bavi ovaj rad potrebno je i dalje raspravljati te postupno razjasniti nepoznanice kako bi se u budućnosti osigurao primjereniji odgovor na masovne migracije. Osim toga, predlaganjem rješenja moguće je usmjeriti na određene preporuke o temama koje do sada nisu dovoljno obrađene.

LITERATURA

1. Bagarić, Željka; Mandić, Antonija (2019). Istina, mediji i žilet-žica: migranti u hrvatskom medijskom krajoliku, **In medias res**, 8 (15): 2423–2443.
2. Baričević, V. (2015). 'Izbjeglička i migracijska pitanja kao izvor trajne krize Europske unije: neuspjeh europskih politika azila i migracija', **Političke analize**, 6(23), str. 3-14. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/151255> (Datum pristupa: 30.08.2021.)
3. Barić, Roko (2018). Stavovi i percepcija građana o trgovini ljudima i migrantskoj krizi, **Kriminalistička teorija i praksa**, 5 (3): 27–46.
4. Bježančević, Sanja (2019). Migrantska kriza u Europskoj uniji – izazovi, europska sigurnost i zaštita temeljnih prava, **Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci**, 40 (3): 1231–1248.
5. Collier, P. (2013). Exodus, Immigration and multiculturalism in the 21st century, **Oxford University press**.
6. Đurđević, Ranka; Podboj, Martina (2016). Izbjeglice kao posebna kategorija učenika inog jezika, **Strani jezici**, 45 (3-4): 245–261.
7. Generalna skupština UN-a. (1948). „Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima“ (217 A). Pariz.
8. Jonjić, P. (1985). 'Teorijski aspekti proučavanja migracije: kritički pregled literature', **Migracijske i etničke teme**, 1(1), str. 63-76. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/128930> (Datum pristupa: 13.09.2021.)
9. Kalebić Maglica, Barbara; Švegar, Domagoj; Jovković, Mario (2018). Odnos osobina ličnosti, efekta okvira i stavova prema migrantima, **Društvena istraživanja**, 27 (3): 495–517.
10. Koturović, Vladimir; Bošković, Suzana (2017). Razvoj politike azila EU. **Forum za sigurnosne studije**, 1(1): 97–129.
11. Kovačević, V., Malenica, K., i Jelaska, I. (2020). 'Attitudes of Students of the University of Split towards Asylum Seekers as a Realistic and a Symbolic Threat in the Context of Risk Society', **Nova prisutnost**, XVIII(2), str. 245-257. <https://doi.org/10.31192/np.18.2.2>
12. Lajić, I. (2002). 'Hrvatske migracije početkom 21. stoljeća', **Migracijske i etničke teme**, 18(2-3), str. 135-149. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/107364> (Datum pristupa: 30.08.2019.)

13. Lalić Novak, G., Kraljević, R. (2014). **Priručnik za edukatore: Zaštita izbjeglica i ranjivih skupina migranata**. Zagreb: Hrvatski Crveni križ.
14. Marin, Jasenko; Mudrić, Mišo (2018). Redefinirana uloga Frontexa i privatne sigurnosne kompanije kao novi akteri u upravljanju migrantskim krizama, **Polemos**, 21 (41): 81–112.
15. Medlobi, Mateja; Čepo, Dario (2018). Stavovi korisnika društvenih mreža o izbjeglicama i tražiteljima azila: post festum tzv. izbjegličke krize, **Političke perspektive**, 8 (1-2): 41–69.
16. Mesić, M. (2002). 'Globalizacija migracija', **Migracijske i etničke teme**, 18(1), str. 7-22. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/107346> (Datum pristupa: 13.09.2021.)
17. Mežnarić, S. (2003). 'Migracijske aktualnosti: stanje, problemi, perspektive paradigmi istraživanja', **Migracijske i etničke teme**, 19(4), str. 323-341. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/7846> (Datum pristupa: 23.09.2019.)
18. Mikac, Robert; Dragović, Filip (2017). Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed, **Forum za sigurnosne studije**, 1(1): 130 –152.
19. Peran, Suzana; Raguž, Anđelka (2019). Prikaz kretanja izbjeglica preko teritorija Republike Hrvatske u dnevnom tisku (Večernji list, Jutarnji list, 24 sata), **Nova prisutnost**, 7 (1): 29–45.
20. Pozniak, Romana; Petrović, Duško (2014). Tražitelji azila kao prijetnja, **Studia ethnologica Croatica**, 26 (1): 47–72.
21. Salina, V. (2017). 'Goranka Lalić Novak, Azil: pravni i institucionalni aspekti', **Migracijske i etničke teme**, 33(1), str. 97-99. <https://doi.org/10.11567/met.33.1.5>
22. Simić, Jasminka (2017). Prava migranata – poštivanje univerzalnih ljudskih prava ili pravo na razvoj, **Forum za sigurnosne studije**, 1(1): 73–96.
23. Slijepčević, Marija; Fligić, Sanja (2018). Analiza medijskog praćenja izbjegličke krize u Hrvatskoj i interpretacijski okviri (framing), **Suvremene teme**, 9 (1): 31–48.
24. Smajić, Mirza (2017). Sigurnosni aspekti migracijske krize: između humanosti i oblikovanja novih “umjetnih” manjina, **Forum za sigurnosne studije**, 1 (1): 153–167.
25. Tadić, J., Dragović, F., Tadić, T. (2016). Migracijska i izbjeglička kriza- sigurnosni rizici za EU. **Policija i sigurnost**, 25(1), 14-42.
26. Tamagno, B. (2016): People in Motion - The European Migrant Crisis: **Geodate**, 29 (2). 3.

27. Tecilazić Goršić, Ana (2017). Socijalna integracija azilanata i izbjeglica u hrvatsko društvo, **Ljetopis socijalnog rada**, 24 (3): 437–451.
28. Župarić-Iljić, D., Gregurović, M. (2013). 'Stavovi studenata prema tražiteljima azila u republici Hrvatskoj', **Društvena istraživanja**, 22(1), str. 41-62.
<https://doi.org/10.5559/di.22.1.03>
29. Wetheimer-Baletić, Alica (1999) **Stanovništvo i razvoj**. Zagreb: MATE.

BILJEŠKA O AUTORICI

Katja Brkić rođena je 1996. godine u Hammu u Njemačkoj, a djetinjstvo je provela u Splitu gdje je pohađala i osnovnu školu. Završila je Prirodoslovnu gimnaziju u Splitu, a od 2016. redovna je studentica Filozofskog fakulteta u Splitu na odsjeku jednopredmetne sociologije.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja KATJA BRKIĆ, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišnog/e prvostupnika/ce SOCIOLOGIJE, izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 13.09.2021.

Potpis

K. Brkić

IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNI
REPOZITORIJ FILOZOFSKOG FAKULTETA U SPLITU

STUDENT/ICA	KATJA BRKIĆ
NASLOV RADA	PREGLED ISTRAŽIVANJA O MIGRANTSKOJ KRIZI U HRVATSKOJ
VRSTA RADA	ZAVRŠNI RAD
ZNANSTVENO PODRUČJE	DRUŠTVENE ZNANOSTI
ZNANSTVENO POLJE	SOCIOLOGIJA
MENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	doc.dr.sc. Vlaho Kovačević
KOMENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	doc.dr.sc. Ivanka Buzov
ČLANOVI POVJERENSTVA (ime, prezime, zvanje)	1. doc.dr.sc. Ivanka Buzov 2. doc.dr.sc. Vlaho Kovačević 3. asistent Toni Popović

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/ica predanog završnog/diplomskeg rada (zaokružiti odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude (zaokružiti odgovarajuće):

- a.) u otvorenom pristupu
- b.) rad dostupan studentima i djelatnicima Filozofskog fakulteta u Splitu
- c.) rad dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6/12/24 mjeseci (zaokružiti odgovarajući broj mjeseci)

U slučaju potrebe dodatnog ograničavanja pristupa Vašem ocjenskom radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnom tijelu u ustanovi.

Split, 13.09.2021.

mjesto, datum

KBrkić

potpis studenta/ice